

Tüntetőtábla-erdő, 1978 (Szjsz 171) (Fotó: Pauer Gyula)

BESZÉLGETÉS A TÜNTETŐTÁBLA-ERDŐRŐL

1983. JÚLIUS 18-ÁN (RÉSZLETEK)¹ JELEN VOLTAK: PAUER GYULA, BEKE LÁSZLÓ, GALÁNTAI GYÖRGY, STURCZ JÁNOS, KLANICZAY JÚLIA, DIXI, KÉSŐBB RAUSCHENBERGER JÁNOS

Pauer – Közölték velem, hogy abszolúte frei, mindent meg lehet csinálni, az égvilágon semmiféle gátat nem emelnek semmi ellen, ami csak eszembe jut, megcsinálhatom, hiszen Mexikótól Venezueláig, Venezuelától a Szovjetunióig mindenhol hívnak művészeket, és azokat sem gátolják meg abban, hogy ott bármit megcsináljanak. Ezek után azt mondtam, hát ha ilyen feltételek vannak, oda bizony nekem mégiscsak el kell menni. Egy korábbi gondolatom volt ez a tábla-ügy. Úgy gondoltam, hogy eredeti felvonulási táblákat szerzek valahonnan – valami raktárból, kultúrházból –, és abból csinálom meg. De hogy ilyen nagyszerű lehetőség nyílt arra, hogy tölgyfából, maradóan, lebetonozva csinálhatom meg – ezt nem lehetett kihagyni... Tulajdonképpen a szimpozionra nem ezzel neveztem be, mert azt mondták, hogy egy kötelező munkát kell csinálni, és ha utána még van időnk, bármit megcsinálhatok. Az csak jó, ha többet csinál az ember.

Beke – És az melyik volt?

Pauer – Az a *Híres Nagyatádi Pszeudó Fa* volt. Nagyon nehezen fogadták el. Egy bizottság összeült, és megvitatta, hogy ez egy abszurd gondolat és megvalósíthatatlan. Kísérletekkel be kellett bizonyítanom, hogy meg lehet csinálni. Elő kellett adnom a technológiát, hogy hogyan akarom csinálni, és azt tudomásul vették. Elhitték, hogy meg lehet csinálni. Nota bene, nem lehetett megcsinálni úgy, ahogy előadtam, és később kellett kikísérletezni, hogy hogyan lehet megcsinálni. Miközben ez készült, időm volt arra, hogy elkészítem a Maya-szobrot, és közben a Tüntetőtábla-erdő előkészületei is folytak. A munka jelentős része ipari munka volt, amit fűrészgéppel asztalosok csináltak. A szárak a levágása, leszállása, a táblák kivágása, ehhez csak egy igen-igen erős szervezőerő kellett, mert ahol lehetett, ott leállt minden, és nem készült semmi.

Galántai – Lehet, hogy ők nem akarták, hogy több szobor készüljön el?

Pauer – Persze. Különösen a táblákat nem akarták. Én a táblák szövegéről addig nem nyilatkoztam, amíg nem indult be a munka. Amikor a táblák helyét már kiválasztottam és a fa-

anyag is megvolt hozzá, vagyis amikor ténylegesen elkezdődött a munka, a táblák kivitelezése, akkor a szöveget is be kellett mutatnom. A szöveget fölküldték a Szövetségbe. A Szövetségből úgy jött vissza a szöveg, hogy csinálja meg... Nekem az volt a fontos, hogy fölállítam, minden körülmények között, ha török, ha szakad. A végén egész drasztikus voltam, és bementem a tanácshoz, és megmondtam, hogy én minden körülmények között felállítom, ha nem adnak hozzá segítséget, akkor is. Indulatosan kiabáltam, hogy ha beledöglök, akkor is felállítom, és hogy ha nem tudom, mit csinálnak, akkor is fölállítom. Teljesen élesben ment a végén, ugyanis azt találták ki, hogy jóllehet készen vannak a táblák, de letelt az idő, vagyis hogy elhúzzák az időt addig, amíg a telep bezár és haza kell utazni, és akkor nem lesz idő fölállítani. Majd jövőre fölállítom. Jövőre meg nem hívtak volna meg, vagy valamit kitaláltak volna.

Galántai – Nem lehet-e, hogy ők csak egy szobrot akartak felállítani tőled, és ezért nem hagyták ezt fölállítani?

Pauer – Nem. Ilyen probléma nem volt, minden alkotó akárhány szobrot felállíthatott a telepen, és hely is volt bőven.

Galántai – Tehát akkor a probléma a táblák szövege volt.

Pauer – Kifejezetten a szöveg, meg hogy mi az, hogy „Tüntetőtábla-erdő”? Arra kértek, hogy változtassam meg a címet, hogy csak „Táblaerdő” legyen. Pedig a táblák között, a fő transzparensen rajta van a szöveg, hogy „éljen a tüntetőtábla mint harsogó táblakép-forma!”. Teljesen mindegy, hogy ez a címe vagy nem, ha bemész a táblák közé, akkor olvasod. Dehát a tüntetőtábláról mint olyanról miért nem lehet beszélni, mint egy jelenségről a világban? Azt állították, hogy nincs tabu, a telepen mindent föl lehet állítani, tehát én ebben a szellemben állítottam föl, és nem úgy, hogy tudtam, valami rosszat csinállok, borsot török az orruk alá... Én úgy gondoltam, hogy ez a munka és ez az egész problémakör még nem is a legmesszebbekig megy el, de mindenesetre fedi azokat a problémákat, amik igazolhatják, hogy ez a művésztelép valóban szabad művésztelép, hisz bárkinek,

aki jön és csinál valamit, annak a művét föl fogják állítani. Tehát gyakorlatilag nem zsüriznek. Dehát a mexikói művésznek, [Jorge Dubonnak] a munkáit is leszedték. Szépen fölállíthatta, és utána eltávolították a telepről, mert úgy ítélték meg, hogy alacsony a művészi színvonal.

Galántai – Ki volt, aki ezt...?

Pauer – Ki tudja. Egy zsüri. Szakmai zsüri. Mindig más... Bencsik István azt mondta nekem, hogy mindenképpen küldjem be a szövegeket. Már ezt sem akartam megengedni. Ha látják a szövegeket, semmi értelme nincs az egésznek. A szövegek jelentős részének önmagában semmi értelme, csakis abban a kontextusban kap értelmet, és abban is csak akkor, ha tudod, hogy az egy tüntetőtáblát hordozó tömegből egy alaknak a kijelentése, például: „szerelmem álomom miért nem repülsz felém?”. Se irodalmi értéke, se semmi. Minden szöveg vibrál, két jelentésű. Az ellenkezőjét is jelentheti, vagy pedig visszautal önmagára, a táblákra, vagy pedig valami mást is jelent, mint amit konkrétan, avagy éppen azáltal, hogy táblán van, jelent mást is. Kivételesen mindig egy felkiáltójel, bármiről van is szó. Egy tábla. Üvöltve van.

Beke – Szerintem erről az egészről, ami történt, nem érdemes jogi értelemben vitatkozni, mert a helyzet sokkal egyszerűbb, másrészt meg sokkal általánosabb annál... A világon mindennel így van, hogy a világ azt mondja, bármit megcsinálhatsz, csak nekem lehetőleg tessen vagy engem ne zavarjon. Ha én nem vagyok ott, akkor a dolog megtörténik, ha én ott vagyok, és a dolog nekem nem tetszik, akkor mindent meg fogok tenni azért, hogy megakadályozzam vagy elítéljem. Itt ez a malőr történt, hogy valakinek nem tetszett. Ez egy gyufaskatulyával éppen úgy van, mint egy sörívő emberrel a kocsmá előtt utcán, de a kocsmában az adott esetben már nem. Vagy a ruháddal, vagy a művészettel vagy bármivel. Szerintem semmi értelme ezt utólag boncolgatni, csak azt kell rögzíteni, hogy furcsa módon – vagy nagyon is magától értetődő módon – ez véletlenül valakinek szemet szúrt, és mindent megtett annak

érdekében, hogy brutális módon elpusztítsák az egészséget. Annak ellenére a dolog tovább él, mert megmaradtak a csonkjai, megmaradtak a feliratok, megmaradtak a fényképek. Most viszont, ami lenyűgöz az egészben, ami a számomra a legértékesebb, az az, hogy itt van körülbelül száz szöveg, amelyek olyan bonyolult rendszert hoznak létre, amelyben – mint ahogy Gyula mondta – egy szöveg mindent jelent és az ellenkezőjét is jelenti, és azon kívül a szövegek egymással is mást és mást jelentenek. Fontos a környezet, az, hogy ez Nagyatádon van, valamint a forma, és a szövegekben önmagukban is vannak változások. Itt van egy mondat például – és ez már nem jogi kérdés –: „kell ez nekünk / elvtársak!?” Ez önmagában egy gyönyörű mondat, mert tulajdonképpen megállapíthatatlan, hogy milyen mélységeket érint meg. Szóval azt, hogy „kell ez nekünk elvtársak?!”, minden nap lehet hallani, a legfelsőbb fórumokon, magánbeszélgetésekben, vicces kiszólásokban és sok minden másban, kérdőjellel is meg felkiáltójellel is. Ha mondjuk egy elvtárs, akinek nem tetszik ez a mű, odakeveredik és meglátja, képzeld el, hogy éppen ezt akarja mondani, hogy „kell ez nekünk elvtársak?”, de már ott van előtte, a művész udvariasan megelőzte és kimondta. Ő ezt el akarja ítélni, de zavarba esik, mert most mit ítéljen el, a saját magáét ítélje meg? De azt sem lehet tudni, hogy ezt most ki mondta. A művész mondta vagy pedig ő mondta már előtte?

Pauer – És azt sem lehet tudni, hogy a művész milyen állásponton van ezzel kapcsolatban, hiszen ez egy ábrázolat.

Beke – Most a következő kérdés, amit nagyon fontosnak tartok, és azt hiszem, hogy ezt valamelyik tábla meg is fogalmazza, hogy magáról a taburól van szó, abban az értelemben, hogy tudjuk, hogy mindenről szabad beszélni, de ezeknél a tábláknál eldönthetetlen, hogy arról beszél-e, vagy az-e? Szóval, ha egy tábla azt mondja, hogy „ne rajzolj!”, erről például nem lehet eldönteni, hogy ezt ő maga állítja, vagy pedig ábrázol egy tiltást, bárkinek a tiltását, vagy egy valakinek a tiltását. Egyszerre egy tiltás is, meg egy tiltásnak az ábrázolása is. Én ezt tartom nagyon érdekesnek. Arra a mentalitásra a bírálók nincsenek felkészülve, hogy valaki nem egyszerűen megmutat egy témát, hanem a téma nem határolható körül, a témába már felszólító- és mindenféle egyéb módokat is belefoglalt. Szóval ezt én nagyon izgalmas ügynek tartom. Ennek a legdurvább formája – amit nagyon gyakran lehet tapasztalni, most

már kifejezetten politikai vonatkozásban – mondjuk egy olyan film, mint Pasolini *Salója*. Ott sem lehet pontosan eldönteni, hogy ábrázolja-e a fasizmust, vagy pedig véleményt mond-e a fasizmusról, vagy mind a kettő. Szerintem azt szeretnék a bírák, mármint a művészet bírái, ha mindig tiszta helyzet lenne előttük, tehát mindig egy téma lenne, vagy nyilatkozat lenne a témáról és az egyértelműen megfejthető lenne. Roppant érdekes lenne megtudni akárkitől, aki ismeri a művészet helyzetét – műértő –, hogy a táblán lévő szöveget kinek mondják, illetve az kinek a véleménye? Vélemény-e ez egyáltalán? Vagy pedig ez egy vélemény ábrázolása. Vagy nem ábrázolása egy véleménynek.

Galántai – Ez egy kijelentés.

Beke – Na de, táblán van.

Galántai – Egy aforizma.

Pauer – Azért nem lehet annak sem tekinteni, tulajdonképpen...

Beke – Most egy gyönyörű dolog jutott az eszembe. Biztos láttatok már olyat, amikor föl van írva, hogy „tilos szemetelni”, és időzjelbe van téve. Ez az a műfaj, amit Pauer csinál. A házmester ezt kiírja, és közben arra gondol, hogy most önmagát idézi, mert ez az ő híres mondása. Egy híres ember mondását alkalmazza. Itt is erről van szó.

Pauer – Igen. És a *Híres Nagyatádi Pszeudo Fa* is ilyen. Világos, hogy egy ilyen fa előrevetíti azt, hogy az idők során, az ezzel való foglalkozás kapcsán, híressé kell, hogy váljon. Mi az, hogy híres valami? Hogy ismerik. Egy műnek elemi feltétele az, hogy ismerjék. Azonkívül pedig benne van az, hogy híres fa, a híres fák, a

híros fák, Rákóczi fája stb., szóval ezek a híros fák... Hogyha a nagyatádi fa-szimpozíonnak a műemléke, emlék-fája, akkor már eleve, szükségszerűen azzal a hírességi fokkal rendelkezik, amivel a nagyatádi művésztelep... Ez jóslat is benne, hogy híres, hogy híressé válik – nem lehet, hogy ne váljon azzá, akár leszedi, akár ott marad. Ha nincs ott, akkor is híres. És a táblákkal ugyanez a helyzet. Attól, hogy eltávolították a telepről... Az egész mű természetében, magában rejtja a folyamatosságot, tehát az elkészítés folyamatát, azt, hogy benne sétálhatsz, hogy a nap járása szerint változnak a szövegek belső összefüggései. Egy csomó minden állandóan változik benne, és ebbe beletartozik az is, hogy ha a hatóság belenyúlt, akkor ő is tovább alakította ennek az egésznek a történetét, ezt az egyre hatalmasodó ügyet.

Galántai – A csonkokról nem készült fotó?

Pauer – Az egy trükkfelvétel volt, illetve úgy készült, hogy kirajzoltuk a területre az alaprajzot, és kis cölöpöcskékkel kitűzdeltük a táblák helyét, ahová a lukakat ki kell fúrni. Ez egy hatalmas terület. És pont úgy nézett ki, mint a mű lerombolása után a csonkok. Azzal, hogy ez így történt, hogy a művet kinyírták, bővült a *Tűntetőtábla-erdő* jelentésköre, és ennek megfelelően folytatódik a történet. Ez egyúttal azt is bizonyítja, hogy nem lehet egy műalkotást megsemmisíteni, az egy megsemmisíthetetlen dolog.

Galántai – A gondolatot nem lehet megsemmisíteni. A műalkotást magát meg lehet, mert az anyagból van, de gondolatot, azt nem...

Beke – Az ilyen típusú műalkotásokat nem lehet teljesen, mert a történet is bele van kalkulálva.

Pauer – Ha az egész összképét látja valaki... Mondjuk itt ez a fotó. Erről azt kell tudni, hogy a budaörsi kultúrházban ki akartam állítani eredeti nagyságban... A táblák visszakapták volna eredeti méretüket, és ráadásul egy fotón. A kép aljából le van vágva az a távolság, ami a táblák és a között a pont között volt, ahol én álltam, amikor lefényképeztem. Mesterségesen közel van hozva. De ha ezt az objektumot a térben látod, akkor tulajdonképpen egy szobor, nem egy esetleges rendezetlenség, hanem egy nagyon pontosan megszerkesztett elvek szerint fölálló együttes. Belső kompozíciós rendje van. Alaprajza van, és a táblák elhelyezésének a módja sem mindegy. Mindennek megvan a maga törvényszerűsége. Tehát, ez egy szobor elsősorban, amiből az következik, hogy csak egyik tulajdonsága a szöveg, a fogalmi rétege. Ez egy olyan szobor, amely szövegeket ábrázol.

A Tüntetőtábla-erdő tábláinak készítése közben, 1978 nyara: a felvételeken, Pauer, Legény Péter, Dobos Gábor, Papp Tamás látható (Fotó: Érmezei Zoltán és Dobos Gábor)

Tűntetőtábla-erdő, 1978 (Fotó: Pauer Gyula)

Egy ilyen szobornál még azt is lehet mondani, hogy majdnem mindegy, hogy milyen szöveg van rajta, mert az a szobor világán belül élő valami. Nem attól függetlenül, nem egy papíron vagy egy könyvben élő valami, hisz nem papíron vagy könyvben van kinyomtatva. Tehát ennek önálló irodalmi értéke nincs. Vagy ha van is, az nem állt szándékomban. Nem azért csináltam, hanem kifejezetten emiatt az objektum miatt. Én egy szobrot akartam felállítani, amelynek az a tárgya, hogy tűntető sereg emberek nélkül, a tűntetés egyik rekvizitumával, a táblával. A megközelítési módjai benne vannak a szövegben.

Sturcz – Ehhez képest a szövegek jelentése másodlagos volt?

Pauer – Nem. Minden tulajdonsága lehet másodlagos és elsődleges is. Szóval nincsen ki-tűntetett tulajdonsága. Attól függ, hogy ki mit tart benne fontosnak – az tűnteti ki...

A fölállítást történetéhez tartozik, hogy egy szocialista brigád állította fel a táblákat. Furcsa módon akkor esett le nekem a tantusz, hogy milyen erősen élnek ezek a szövegek abban a pillanatban, amikor a helyükre kerülnek, tehát egy táblára. Abban a szövegben, hogy „Nehéz világ vár rád őzike!”, semmi nincs. S akkor Jani bácsi, aki a táblát fölemelte: „nehéz világ vár rád őzike, az anyja istenit”. Egy „anyja istenit”-tel rögtön kiegészítette, tehát rögtön belépett a világába, pontosan értette, hogy ez számára mit jelent...

A vége az volt, hogy Érmezei Zoli az utolsó pillanatig segített, együtt fűrtük a lukakat – a lukfúráshoz végülis nem küldtek segítséget. Ez volt az adujuk, hogy a lukakat, azt már nem fúrja ki ez a két puhány, az már biztos. Mert hogy ezt mind végigcsinálták, az rendben van, de a lukakat nem fogják kifúrni ezzel a kézi fúrógép-

pel, mert az egyszerűen embertelen... De kifűrtük a lukakat. Akkor aztán már nem lehetett mit csinálni, mégis el kellett küldeni a brigádost. Nem küldték a brigádost, hanem kaptam egy felszólítást, hogy hagyjam el a művésztelepet, mert lejárt az idő. A szállodai szobámat fölmondták, és amikor a saját zsebemből fizetem, akkor azt mondták, hogy nincs hely a szállodában. Mondom, tudom, hogy van, mert itt vagyok három hónapja, és összesen nem volt három vendégük, tehát van hely. Még ennek ellenére sem akartak szobát adni, és akkor egy kamutelefonnal a siófoki Múzeumi Felügyelőségre telefonáltam... A szálloda portása megijedt, és azt mondta, hogy jó, van szoba. Másnap bementem a tanácshoz, és követeltem, hogy küldjék ki a brigádost, mert én mindenképpen fölállítom. És akkor már balhé volt, mert akkor már az egész város tudta, hogy itt valami történik. És minél inkább közös egy ügy, annál nagyobb köre van. Történjen meg, majd elolvassuk, mert végre el fogjuk tudni olvasni, hogy mi van, ott lesz. Én mondtam, hogy

azután bármi történhet vele, ha föl van állítva, mert utána meg lehet nézni, el lehet ítélni, és aztán bármi történik, alávetem magam. Tudom, hogy nem egy őserdőben vagyok, hanem egy jogállamban, azt csinálnak vele, amit tudnak, amit akarnak. Én mindenképpen nyertő voltam a dologban, hiszen előre tudtam, hogy el fogják pusztítani, csak nem tudtam, hogy milyen módon. Amikor az utolsó nap közeledett, akkor a Zoli kapott egy táviratot, egy titokzatos táviratot, hogy az anyját súlyos baleset érte, azonnal utazzon haza. Nem volt igaz, de a Zoli hazautazott. Ott maradtam egyedül, akkor kezdtem el igazán félni. Jöttek a jó barátok, és mondták, öregem, ne mondd, hogy én mondtam, de jó helyről tudom, hogy nem viszed el szárazon, ha ezt tovább folytatod. Utazz haza. Az egész művésztelep eltávozott, senki nem volt ott, csak a gondnoknő, aki kinyitotta a művésztelepet, azért még oda be lehetett menni. De én már nem is jártam be a házhoz, én már csak ott kinn éltem a réten, talicskával, ásókkal meg lapátokkal meg azzal a cölöpfúróval. Telje-

A Tűntetőtábla-erdő cövekei (Fotó: Érmezei Zoltán vagy Dobos Gábor)

sen egyedül. Aztán egy reggel odamentem, és teljesen ledöbbenve láttam, hogy ott van a brigád és várnak. Ledöbbenve ugyan, de már előre tudtam, és kivittem három üveg szilvapálinkát. Reggel hét óra lehetett, és odaadtam a gondnoknőnek, hogy itassa meg az embereket először is. Fölfogták, hogy ez mi...

Azt gondolták, hogy minden táblát külön kell majd a helyére tenni. Képzeld el, hogy 131 tábla egy mekkora kupac tábla. Mozdíthatatlan, és nem lehet látni se semmit, szóval nem lehetett megoldani azt, hogy minden tábla egy előre meghatározott helyre kerüljön. Tehát már korábban ki kellett találni azt, hogy nagy valószínűséggel kerüljön a helyére – blokkok alakultak ki. Olyan szempontjaim voltak, hogy nagyobb méretű táblák, hosszabb táblák, rövidebb táblák és bizonyos tartalmi egységek. Úgyhogy a nyolc ember, akik megfogtak egy táblát, azt fölemelték, én elolvastam és mindjárt mondtam, hogy hova vigyék, de hogy ott most balra a második vagy a harmadik, negyedik lukba tették, ezt nem tudtam befolyásolni. Ez már olyan volt, mint a rajzolás – egy szabad kapcsolat az anyaggal. Sőt, az is befolyásolt, hogy egyre többen lettek a réten. A tapasztalat az volt, hogy a rét egy kihalt hely. Egy csendes, nyugalmas, meditációra, munkára leginkább alkalmas hely, ott egy lélek meg nem fordul. A délutáni órákban kezdtek jönni a kirándulók, de kora reggel ott egy lélek nem fordult meg. Na most, olyan volt a rét ezen a reggelen, mintha vásár vagy lóverseny kezdődött volna. Színes, tele emberekkel, melegítő emberek szedték a gombát. Dugig tele volt, és titokzatos, bőrkabátos alakok rohantak. Megállt csikorogva egy kocsi, egy alak odarohant a brigádvezetőhöz, sűgött valamit a fülébe, be a kocsiba, gázt adott, elrohant, és én meg közben, mint egy őrült elmebeteg, dirigáltam a pasikat, hogy ide azt a táblát, oda azt, azt amoda. Végül fölállt az összes. A cementben volt gyorsító, úgyhogy körülbelül két óra múlva már mozdíthatatlan volt. Tudtam, hogy meg van nyerve a dolog. A szobor áll, ezt innen el nem mozdítják, ha csak el nem vágják. Most az történt, hogy húsz perccel a fölállítás után megjelent a rendőrpáncsnok, és utána rögtön besároztak három-négy táblát, tehát sárral bekenték, hogy ne lehessen olvasni, és őrseget állítottak a táblákhoz. Körülbelül két nap múlva kijött egy ilyen kiszes társaság, egy 8–10 tagú, fiatalokból álló társaság, akik megtördelték a táblákat, és szintén bekengették sárral, tehát mint akik kikérik maguknak az ilyen dolgokat... Nyilván idő kellett ahhoz, hogy vala-

milyen határozatot hozzanak. A tanács kulturális osztályvezetője és a rendőrpáncsnok házastársak voltak. Hát, ezek nyilván otthon is megkonzultálták az ügyet, és azt mondták, hogy abból semmi baj nem lesz, ha mi most ezt...

Galántai – Ha nincs semmi, abból baj nem lesz.

Pauer – ...abból nem lesz semmi baj. És önhatalmúlag, tényleg minden előzetes szakmai bírálat nélkül, megsemmisítették. A jegyzőkönyv utólag készült.

Beke – Na most, itt hadd szóljak közbe. Te most azt mondd, hogy a rendőrpáncsnoknak a felelősége volt a Művelődési Osztály vezetője. Ha úgy vesszük, akkor ebben semmi különös nincs.

Pauer – Nincs.

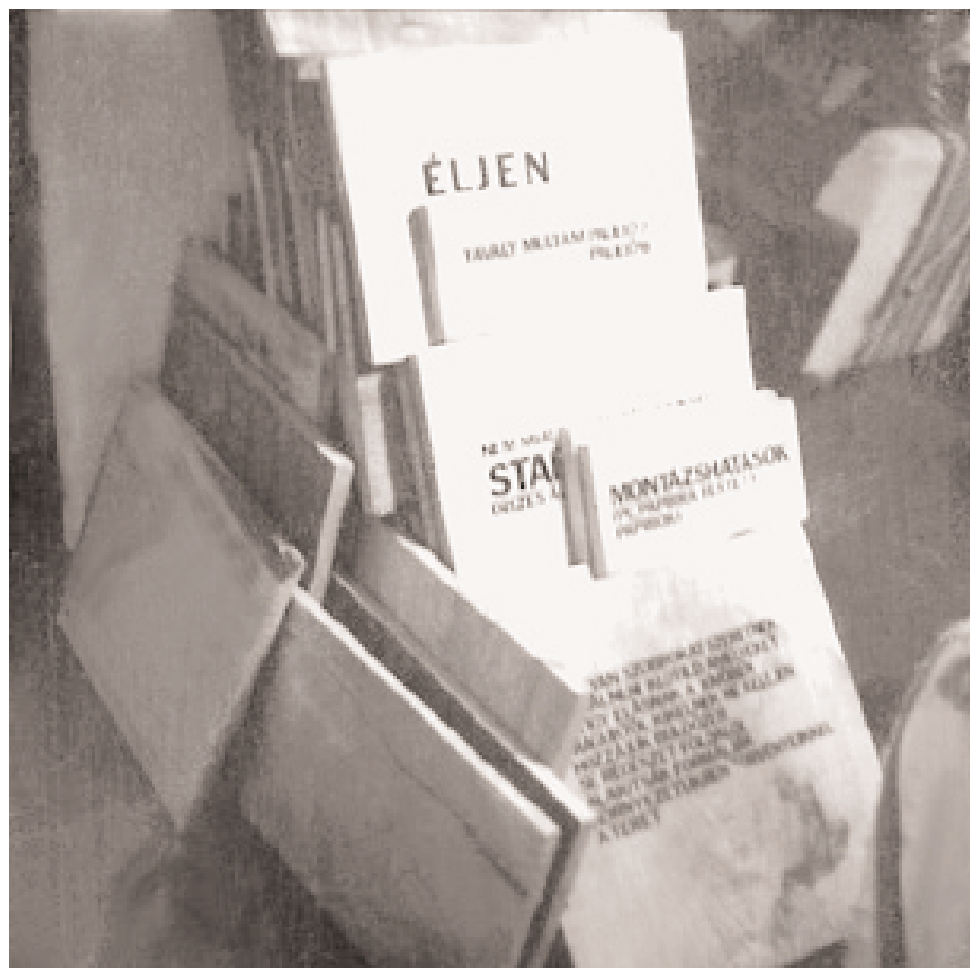
Beke – Ha viszont ezt most leírjátok...

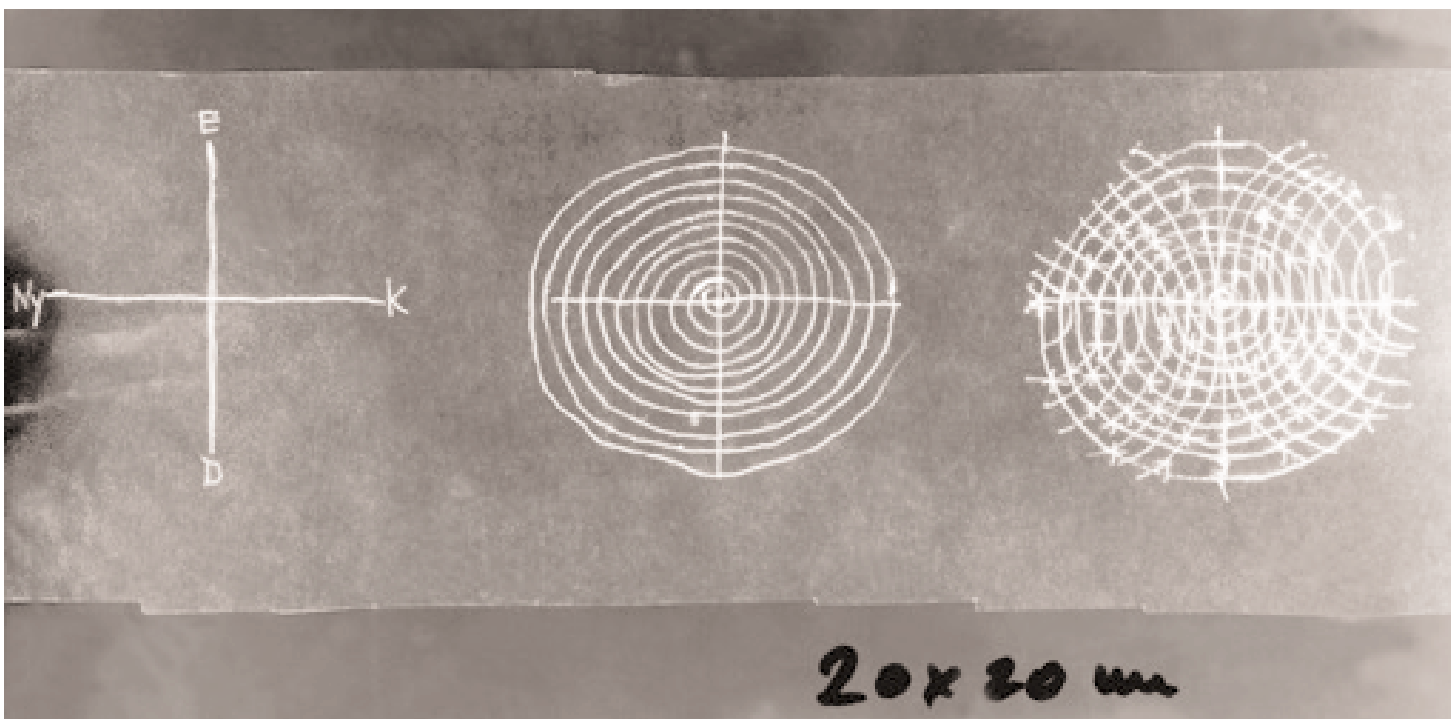
Pauer – Szerintem ezt nem kell leírni... Én azért mondom el ezeket, mert az egész ismeretéhez tudni kell. Például, látszólag nem tartozik ide: a művésztelep kerékpárokat biztosított a művészek számára, amelyekkel a szállodától a művésztelepig lehetett közlekedni, és a kerékpárra nem szereltek féket és nem szereltek lámpát. Minden áldott nap kinn álltak a rendőrök a sarkon, és mikor meglátták, hogy jönnek a művészek, akkor sorra 50 forintokra büntettek

őket. Ezt egy ideig bírtuk... Én tudtam, hogy nekem annyi saram lesz itt, hogy én nem balhélok. Vettem egy lámpát, és az első fékbe is beletettünk gumit, abszolút működött. De ez csak én voltam, aki ilyen bölcs előrelátásból és ilyen jó polgárként betartotta a rendet. A többiek zúgolódtak, háborogtak, míg végül egy részeg rendőr csinálta végig ezt a tortúrát, és akkor nem tűrtem tovább. Írtam egy levelet – a másolata valahol megvan – Dezsőnének, hogy szóljon a férjének és intézzék el valahogy, hogy vagy adjanak rendes kerékpárt, vagy hagyjanak békén, de ne álljon ott mindig egy részeg rendőr, és ne piszkáljon, mert itt hagyjuk az egész telepet. Nem jöttek többet a rendőrök... Ezzel azt kívántam jellemezni, hogy ez egy kis város volt, és hogy bonyodalmat okozott a művel kapcsolatos egész ügy. Tulajdonképpen ezeket a kapcsolódó történeteket nem árt megismerni, mint a mű elkészültének körülményeit... És jóllehet a körülmények nagyon érdekesek, de mégiscsak egy műről van szó, amelynek szerintem újszerű tulajdonságai és olyan belső összefüggései vannak, amelyek attól függetlenül is léteznek, hogy mi történt vele...

Beke – Szabad kérdezni valami? Mi a különb-

A Tüntetőtábla-erdő táblái (Fotó: Érmezei Zoltán)

A Tüntetőtábla-erdő alaprajza

ség vagy a hasonlóság a tüntetőtábla és az ivóvíz között grammatikailag? Nem jelentését tekintve, hanem nyelvtanilag. A tüntetőtábla tüntet vagy a tüntetőtáblát tüntetik? Az ivóvíz sem iszik, nem ivó víz, hanem megisszák.

Pauer – Mintha a víz inna. Mintha a tábla tüntetne. Szerintem semmi. Szerinted van különbség? A különbség az, ettől függetlenül, hogy ivóvizet szabad egy szobrásznak ábrázolni, tüntetőtáblát nem. De az ivó... és a tüntető...

Beke – Az ivóvíz nem iszik, egy tüntetőtábla nem tüntet.

Pauer – Tehát nincs különbség.

Beke – Hát, hogyha így magyarázod. De a hajtómű, az hajt.

Pauer – Az tényleg hajt...

Beke – És a tüntetőtábla tüntet vagy nem tüntet?

Pauer – Tüntet, persze. De nem úgy tüntet, hogy valamit megsemmisít, tehát nem eltüntet.

Beke – Tehát tüntet. Önmagát tünteti.

Galántai – Feltüntet.

Pauer – Hát igen, a tüntetés kétértelmű kifejezés.

Galántai – Nekem az jutott eszembe, hogy a Ben Vautier-nak vannak olyan táblái, amelyek nagyon kevés szöveget, sokszor majdnem érdektelen szövegeket hordoznak. Például csak a „Ben” aláírást. Rengeteg ilyen szövege van. Laci, neked tenném föl a kérdést, hogy te milyen kapcsolatot láatsz a kettő között? Ben táblái és Pauer táblái között?...

Beke – Persze, hogy van kapcsolat, mert mind a kettő valahogy ugyanabból a mentalitásból

született, hogy a felirat önmagában megálló műalkotás. Nála is vannak olyanok, amelyek a képre magára reflektálnak és kétértelműek. Például: „A fekete is szép”. Egy olyan festmény, amely fekete, de ezt a négerekre is mondták akkoriban. Vagy ugyanezzel az írással, ugyanilyen táblán az, hogy: „Éljen Castro”. Ebben az esetben sem lehetett pontosan tudni, hogy ez most Ben Vautier művészete vagy pedig olyan felirat, amelyik Castro mellett agitál, avagy egy olyan Ben-mű, amit talált, és ready made-ként használja a Castrót. Szóval ebben a vonatkozásban...

Galántai – Tehát annak is megvan a pseudo jellege.

Beke – Ben szövegei sokkal zártabbak, mert majdnem mind önmagára vonatkoznak, meg a saját művészetére. Paueré pedig egy sokkal messzebbre menő valami. Nem beszélve arról, hogy pseudo-technikával van megcsinálva. Önmagát is kioltotta bizonyos megvilágításban.

Galántai – Kifejezetten csak a szövegekre gondoltam. Na most, arra vonatkozólag, hogy Pauer ezeket a szövegeket így írta fel; azon túl, hogy van egy saját magatartása, egy saját világa, egy közép-európai világ – milyen összefüggést lehetne létrehozni egy dél-francia Ben-szöveg és a közép-európai Pauer-szöveg között? Tehát azon túl, hogy ő pseudóban utazik, Ben pedig egóban?

Beke – Ezt ki kéne próbálni egy olyan közös *Tüntetőtábla-erdő*ben, ahol meglátszana...

A nagy különbség az, hogy a Ben munkáinak a

legnagyobb része..., a legpoénosabbak festményként vannak megcsinálva... – tehát olaj, vászon. A táblaszerűsége ő ritkábban fordított figyelmet...

Galántai – Tehát nincs nyele... Bár én emlékszem, amikor így tartotta maga elé...

Pauer – Én nemcsak kihasználom a médiomot, hanem azt magát elemzem. Tehát annak a természetrajzát írja körül egy ilyen műnek a története, a megszületése. Ezért nagyon lényeges az alaprajz. Észak-déli tájolásban volt, úgyhogy minden tábla dél felé nézett, és ezáltal kelet-nyugat irányban vonult el a nap fölötte. Az alaprajz elemei: egy kereszt, egy spirál és erre rá két fél spirál, mintha egy másik spirálnak a töredéke lenne. Ennek a metszéspontjaiba kerültek a táblák. Csak metszéspontokra kerültek a táblák, de nem minden metszéspontra. Nem tetszőlegesen, hanem már egy, a valószínűségben is érzékelhető vízió szerint állt föl a táblák alaprendje. Elképzeltem egy embert, aki nagy köpenyben a fák közül kirohan, és hirtelen megtorpan. A köpeny előrecsapódik. Ő már áll, de a köpenye még repül. Ebben a statikus és a mozgó volt összetársítva. De azért kellett egy olyan tábla, amelyik az első tábla, a vezértábla. Ezért a vezértábla nem előre, de nem is hátulra, hanem középre került, és ezáltal már nem volt eleje és nem volt hátulja a dolognak tulajdonképpen, mert a hátulja előre került. Ha ugyanis elképzeled, hogy ez egy rohanó tömeg, és az első, amelyik elöl van, észleli a veszélyt és megtorpan, akkor a mögötte lévő még nem

észleli, tehát rárohan, és ezért a leghátsók a legtovább futnak, előre futnak. Tehát azok a táblák, amelyeknek hátul kéne lenni, azok voltak elől, és azok voltak hátul, amelyek elől voltak, illetve se elől, se hátul, hanem középen volt az eleje. Ezt úgy jelöltem meg, hogy egyetlen olyan tábla volt, amelyeknek két nyele volt – az a bizonyos nagy transzparens, amit elől szoktak vinni. A középtájon lévő táblák alacsonyabbak voltak (a fotón is lehet valamelyest érzékeltetni, hogy van egy ilyen ív), a szélén lévő táblák magasabbak, valamint középtájon – pont ennek az elvnek az értelmében – sűrűbben voltak a táblák. Tehát volt olyan blokk, amelyik szinte megközelíthetetlen volt, olyan sűrűn voltak a táblák, mint a faiskolában a fák. Ezeket már csak úgy láthattad meg, ha körbejártad, és még mindig maradt olyan tábla, amelyet ebből a szögből nem láthattál, csak a másik szögből. Viszont minden tábla egy irányba nézett, illetve miután egy óra leforgása alatt állították fel a táblákat, és ezalatt az égen a nap elmozdult, ennek megfelelően egy finom kis csavarodás van a táblákban, hogy pontosan megfeleljenek annak, hogy a sűrűség érvényesüljön mindig. Tehát délelőtt is más típusú szövegeket olvashattál, délután is, illetve a szövegek egy része hangsúlyossá vált egy bizonyos időpontban, egy bizonyos időpontban pedig hangsúlytalanná. Nem volt mindegy, hogy mikor mész a táblák közé, mikor olvasod el, mert egészen más kontextusok jöttek létre akkor, ha mondjuk délután, vagy ha mondjuk délelőtt olvastad...

Ott van az egyetlen bizonytalanság, hogy a gondolatilag összetartozó szövegek egy-egy blokkba kerültek-e? De ha meggondolod, erre nincs szükség, mert gondolatilag egy szöveg sem kell, hogy összetartozzon a másikkal, hiszen valamennyi egy egységet alkot. Durván három csoportban megkülönböztethető szövegek voltak. Az egyikben lírai természetű, úgy mond költői jellegű szövegek. A másodikban kifejezetten irritatív, politikai, közéleti, művészettel foglalkozóak voltak. És voltak teljesen közömbös..., lazító, hígító szövegek, amelyeknek tulajdonképpen az égvilágon semmi értelmük nincs, és zavarba ejtő, hogy hogyan kerül oda egy ilyen szöveg. Hogy mi a délelőtt, és mi a délután olvasható szöveg, annak sincs jelentősége... Valójában nem lehetett pontosan eldönteni, hogy mit olvasol délelőtt vagy délután. A lényeg az, hogy mindig mást...

Azt sem tudom, készült-e róla fotó vagy nem?² Három hiteles fotó van róla, ezeket én csinál-

tam, és a készülési folyamatokról is vannak fotók Érmezei Zolinál.³ De azt láttam, hogy érvényesül az az elv, hogy az egyik tábla teljesen olvashatatlan, a másik jól vagy kevésbé vagy jobban olvasható. Ezeket lehetett észlelni. És sétálni lehetett benne – tehát sétálsz egy erdőben, ahol táblák és szövegek zuhognak rád. Jelentések. A műalkotás természete olyan, hogy nem lehet megsemmisíteni.

Beke – A lényegi munka az lenne, hogy ezeket a szövegeket elemezzük és összehasonlítsuk. Van egy olyan rétege a dolognak, ahol te a saját korábbi művészetedet boncolgatod... Amiről itt szó volt, az körülbelül az öt százalékát képezi... Tegyük egy próbát. Emlékszel arra, hogy melyeket írtad először? Az első kérdésem az, hogy mennyi idő alatt írtad, szóval milyen munkamódszerrel?

Pauer – Elég hosszú idő alatt születtek, tehát nem úgy, hogy leültem és megírtam. Nagyrészt

egy év alatt születtek, aztán begyorsult egy idő után, amikor először jelennek meg olyan szövegek, amelyek azzal függnek össze, hogy táblára fognak kerülni. Ezek a szövegek már tudatosan, nagyon gyorsan születtek.

Galántai – Tehát először még nem táblára gondoltad?

Pauer – A szövegeket táblára gondoltam. Az vezérelt ezekben a szövegeknek a megírásában – kicsit hasonlóan azokhoz, amelyeket Boglárón is kiállítottam –, hogy posztamensre kerülnek. Az is elképzelhető, hogy posztamens-szöveg is van benne. Összeszedtem a korábbi írásaimból is szövegeket, de az nagyon elenyésző. Ami nem évült el, és nekem is fontos volt.

Galántai – Arra a rokonságra én mindjárt az elején gondoltam, hogy a posztamens hasonló a táblához, csak a formájában más. Lényegében a tábla is egy posztamens.

Beke – Egyébként erre is van egy konkrét uta-

A Tűnetőtábla-erdő táblái (Fotó: Érmezei Zoltán)

A Tüntetőtábla-erdő táblái (Fotó: Érmezei Zoltán)

lás a szövegekben.

Pauer – Egyfolytában azon töprengtem, hogy milyen formát lehetne adni ezeknek az irodalmi nem nevezhető, hiszen más, kifejezetten képzőművészeti vagy vizuális gondolkodásból és érzelevilágból eredő fogalmi kifejezésnek. Erre született meg a táblaerdő ötlete... Az a táblánál benne, hogy nem a falra teszem, mert akkor csak táblakép.

Beke – Nekem a következő ötletem van, aminek a kivitelezése ugyan hosszú és fáradságos munka. A szövegeket be kéne számozni – a

számozás nem jelent sorrendet, csak hogy egyáltalán kezelni lehessen – és mindegyikhez kommentárokat fűzni.⁴ Csináljunk egy próbát. Ide nagy betűvel az van írva, hogy "pathosformel". Ez, véleményem szerint, egész egyszerűen arra a fajta munkacsoportra utal, amit akkor Gyula csinált. Amihez én még hozzá tudom tenni, amit ez a művészettörténetben jelent.

Pauer – A pathosformel a táblákkal való kapcsolatában pedig a táblák akusztikai és vizuális lefordítása. A pathosformel a megjelenített kijelentés. Ha megjelenítéd azt, ami ott le van

írva, akkor az ilyen hófokon jelenik meg. Mondjuk az a tábla, hogy „istent!”. Ha úgy mondod ki, ahogy ez a táblán érzelmileg megjelenik, akkor valami őrült gesztikulációban és rohamban jelenik meg. Olyan felkiáltás, amelyben egyszerre van követelés, káromkodás, egyszerre van mindaz, amit ez jelenthet.

Beke – Menjünk eggyel tovább. „tavaly múltam: pauer 77” és alá van gépelve: „pauer 78”. Ez sokszoros megtoldása Ben azon képeinek, hogy „Ben 1975”, másrészt pedig emlékszel arra a művedre, ahol a szignatúra volt a...

Pauer – „Pauer 72” volt a mű, és az aláírás volt a kép tárgya.

Beke – Egy következő: „Azt ábrázolom amit gondolok / nem amit látok”. Ezzel kapcsolatban azt kérdezném meg, hogy ezt most melyik szituációra értetted? A táblára értetted, tehát hogy a táblák ilyenek lesznek...

Pauer – Még konkrétabban – ahogy a fejemben ez a kapcsolat megvan – ez úgy néz ki, hogy „Nem azt...”. Ez egy program, ami a pseudo-kényszert van hívva kiküszöbölni. A látással való kapcsolatteremtés nyilvánvaló tévedés.

Beke – Lehet-e ezt úgy érteni, hogy ennek a kijelentésnek az alanya nem te vagy, hanem a kép maga. A kép azt mondja magáról, hogy „Én azt ábrázolom...”

Pauer – Igen, természetesen, minthogy szöveg van rajta. Ez egy tábla, és nem ábra van rajta, hanem szöveg.

Beke – Miért vannak egyes dolgok nagy betűvel, más dolgok kis betűvel írva?

Pauer – A nyomtaték miatt. Erre is utal a táblák között egy szöveg, a tipográfiájára ennek az egész gondolkodásnak, a kisbetűk és a nagybetűk demokráciájára. Nem mindegy, hogy valami kis- vagy nagybetűvel volt-e írva, ahogy az sem mindegy, hogy nagy táblán kis betűvel voltak-e a szövegek, és volt egy kis tábla nagy be-

A Tüntetőtábla-erdő táblái felállításuk előtt (Fotó: Érmezei Zoltán)

tűkkel, amelyre a betűk alig fértek rá. Ilyen értelemben ezeket használtam mint kifejező elemeket.

Beke – „éljenek a vonalak a fények / az ideairodalom”. Hogyan vonatkozik mindeerre? Mik a vonalak? A világban lévő vonalakra gondolsz?

Pauer – A vonalak az ábrázolás kellékei.

Beke – Akkor miért nem, mondjuk, a színek? Azt akard mondani, hogy a vonalak és a fények az ideairodalomnak a legtisztább eszközei, vagy azok vannak legközelebb az ideairodalomhoz, és nem annyira a tömegek, a formák, a színek, a sűrűségek, a méretek?

Pauer – Igen, talán ezt is. De hogyha ezt keserű költőiséggel gondolom el, tehát sírva, üvöltve a táblán, akkor ebben benne van az, hogy ez legalább valahol megmarad – míg magát a tárgyat végül el fogják pusztítani.

Beke – Hogyan képzeld el azt a táblát, ami a sírva üvöltést érzékelteti? Ebben a tartalomban nincs semmi tragikus.

Pauer – Nincs, de keresned kell az okát, hogy miért van táblán. Mert különben nem való táblára, tehát nem lehet kiabálni.

Beke – Szánalmassá vált...

Pauer – Valahol egy hiány jelenik meg, amit ki

kell tölteni, és a táblaságával töltöd ki mindig azt a hiányt, ami az ismeretlen benne.

Beke – „a perspektíva a térábrázolás / kívénhedt módja / éljen az anamorfózis!”

Pauer – Ez az a fajta változás, ami a táblaerdőre leginkább jellemző, hogy folyamatában, ahogy az idő múlik... története van inkább, mint távlata.

Beke – Na, de ugyanakkor az anamorfózis a perspektívának az egyik aletesete.

Pauer – Tudsz erre jobbat mondani? Mondjuk folyamatművészetet mondhatnál.

Beke – Viszont az anamorfózisban van egy

A Tűntetőtábla-erdő táblái (Fotó: Dobos Gábor)

Tüntetőtábla-erdő, 1978 (Fotó: Pauer Gyula)

olyan vonás, amely pontosan ide illik, hogy csak egy nézetből látható a tárgy – vagy az ábrázolatot – tisztán, az összes többi torz. Szóval ez vonatkozhat arra is, hogy mindig másmi-lyenek a tábláid.

Pauer – Mindig mást látsz benne, állandóan változik.

Beke – „a látás nagyságérzete.”

Pauer – Hát nézd, ezt lehet érezni tulajdonképen, de amit én gondoltam az az, hogy: minél kisebb valami, annál közelebből látszik nagyobbak. „minél nagyobb valami / annál megszűbből látszik / kicsinek”. Van egy ilyen dolog, – ami alig megfogalmazható, én legalábbis nem találkoztam annak a kifejtésével, hogy mi ez – hogy látok valamit és fontos tulajdonságának tekintem azt, hogy mekkora, és ezzel kapcsolatba hozom a dolog és a szemlélő távolságát.

Beke – Most olvastam fel a hatodik szöveget, és már kezdenek egymással is összefüggni a táblák. Mi van akkor, ha az előbbi, az „Azt ábrázolom amit gondolok / nem amit látok” mellé oda kerül az a tábla, hogy a „a látás nagyságérzete”. Itt máris ellentétes a kapcsolat, mert a nagyságérzet mindenképpen pozitívum a látásban. Nem csak a méret van benne, hanem a nagyság is. Az előbb pedig azt mondta a tábla, hogy az ábrázolás a gondolatra vonatkozik, nem a látványra. Na, most bejön egy hang-effektus is: „megfelelő zenét természetesen!” Erről tudsz valamit mondani? Ez utasítás a táblák nézéséhez? Na, most tessék: „szoborcsoport mentőautóval”. Ez engem borzasztóan más-hová visz: Kienholz, Beuys, és mit tudom én, kicsodák egyrészt, másrészt pedig egy előérzet-képnek is lehet tekinteni az események ismeretében.

Pauer – Számtalan ilyen van. Az ember azt képzelet el, hogy a táblák már ott fekszenek, mint hullák letakarva, még fekvésükben is le kell takarják, mert nem szabad olvasni őket. De semmilyen konkrétum nem fejeződik ki benne nyilvánvalóan, mert akkor egy közönséges jóslattá válna.

Galántai – Ez hasonlít ahhoz a boglári posztamenshez, amelyikre ráírtad, hogy „Én tudom, hogy ön itt áll, de ön nem tudja, hogy én hol vagyok”⁵ – és akkor vittek el a rendőrök.

Beke – Még hadd maradjak egy picit annál, hogy „szoborcsoport mentőautóval”. Nem tudsz visszaemlékezni arra, hogy amikor még teljesen tiszta aggyal ezt leírtad, mi jelent meg előtted? Egy environment-terv vagy ilyesmi?

Pauer – Igen.

Beke – Próbálj meg mondani erről valamit, hogy

milyen szobrok állnak, vagy nem állnak ott? Az előbb azt mondtad, hogy le vannak takarva.

Pauer – Itt annak a sejtéséről van szó, hogy nagyon könnyen kiszámítható, hogy ez a mű irritálja a közegét. Tehát tudható, hogy milyen következményei lesznek. De a „szoborcsoport mentőautóval” – ez nagyon is egy konkrét tárgyhoz kapcsolható kijelentés két összefüggő dologról: a csoport és a mentőautó – ez az utcán látható kép, ez az environment, ez egy olyan jelenség, mint egy mű-program.

Beke – Engem az érdekel, hogy milyen szobrokat képzelés el, mert ha én ezt úgy mondom, hogy „szoborterv: csoport mentőautóval”, akkor ez a leképezése valaminek. De te azt mondd, hogy „szoborcsoport mentőautóval”, ami engem abba az irányba visz el, hogy a szobrokkal helyettesítetted be az embereket, meg szobortemető, meg halott szobrok, sebesült szobrok... Ezért érdekel, hogy milyenek ezek a szobrok.

Pauer – Vannak olyan táblacsoportok, amelyekhez nem írtam mindenhol oda, hogy ez egy terv, hogy ez egy szoborterv, hanem azokban ez nyilvánvalóan jelenik meg... Ez azok közé tartozik. Ez egy terv, egy elképzelt mű.

Beke – Akkor jegyezzük meg, hogy ez egy különválasztható felíratípus, a műtervek.

Pauer – Igen, műterv-típus.

Beke – De ezekről is tudni kell azt, hogy ha felíratá válik, akkor más lesz...

Pauer – Korántsem arról van szó, hogy ezeket meg kell csinálni. Ez így, ebben a formájában tökéletesen jelen van.

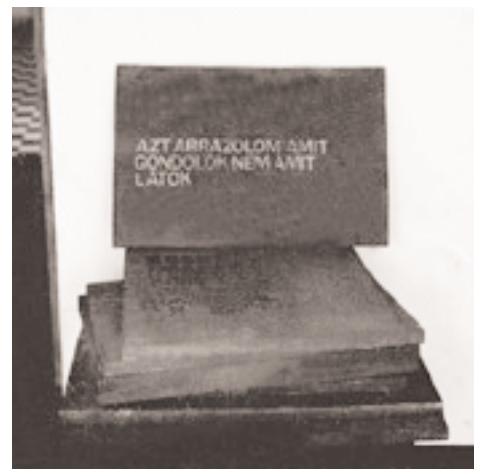
Beke – Na most, mondom a következőt: „telefonhír: (csörgés) / csend mozdulatlanság / sötétség (csörgés) / halkuló majd erősödő / derengés / telefonnal a kézben / többször rágyújtani / (mindenféle képpen)”.

Pauer – Ez egy dráma. Egy drámai helyzet vagy színpadi szituáció. Ebben a néhány mondatban annyi feszültség van, holott semmiről nem szól. Semmi nincs benne, mégis ott lebeg körülötte egy akkora feszültség, ami táblán van... Arról van szó, hogy a rágyújtásnak az összes formáját bemutatom. Többször rágyújtani mindenféle képpen, ez azt jelenti, hogy rá tudok gyújtani megelégedetten, úgy, hogy kifújom magam, idegesen, összetöröm a gyufaszálat, szóval a rágyújtások végtelen sora van benne. A rágyújtás mint olyan.

Beke – Na most a rágyújtás mint olyan, az pathosformel lehet, vagy nem?

Pauer – Minden lehet pathosformel.

Beke – Most jön az, amelyikről már volt szó, hogy „ne rajzolj!” Ez összefügg azzal is, hogy

A Tűntetőtábla-erdő táblái (Fotó: Érmezei Zoltán)

„Azt ábrázolom amit gondolok / nem amit látok”, meg azt is mondtad, hogy „éljenek a vonalak”.

Pauer – Igen, a betűket is vonalak alkotják. Szóval, a vonal egy sokkal általánosabb jelenség valami, mintha csak rajzra használnám. Na most, a „ne rajzolj!”-jal kapcsolatban ráadásul nekem még egy egész kiállításom is volt a wroclawi magyar napokon⁶, amikor egy sarkot berendeztem csupa olyan munkával, amelyeknek az volt az irányelve, hogy „ne rajzolj!”. Ebben volt a kiradírozott kép és a legkülönbözőbb változatok arra, hogy „ne rajzolj!”. Tehát a rajzolásba vetett hitnek a megingása tulajdonképpen, egyáltalán a rajzolás mint hiábavaló tevékenység.

Beke – Ezzel kapcsolatban egy kérdés, de ezt általában is kérdezem tőled, hogy szerinted szabad-e tiltani a művészetben akármit is? Mint művész, kérdezem tőled, akinek nagyon határozott koncepciója van a művészet és szabadság kapcsolatáról, hogy milyen jogon tiltod meg magadnak és másoknak a rajzolást? Nem is milyen jogon, hanem hogy milyen célból?

Pauer – Azt, hogy szabad-e tiltani a művészetben, csak úgy tudom megválaszolni, hogy tiltani egyáltalán nem szabad. Semmit. Tehát azt sem szabad tiltani, hogy tiltsál. Tehát önmaga ellen is használható a tiltás... Mindenesetre ezt továbbgondolni én nem tudom. Lehet, hogy tovább lehet gondolni. De bárminek a tiltása tilos. Ez is. Tehát lehet tiltani. Én nem foglalkozom ezekkel a kérdésekkel, mert nyilvánvalóan látom, hogy nem lehet állástfoglalni. „Minden krétai hazug, mondja a krétai” alapon ez teljesen kilátástalan. Ezek mind ábrázolatok. A „ne rajzolj!” egy keserű megnyilvánulás. Nincs értelme.

Beke – Várjál csak, mert ez egy egészen más-fajta... Te most azt mondd, hogy ez egy lemondó gesztus. Nincs értelme. Amit az előbb mond-

tál példának, hogy kiradírozott rajz, az egy abszolút kreatív dolog.

Pauer – Az ellentmondások ugyanúgy benne vannak.

Beke – Ne érts félre, én most nem rajtakapni akarok valami ellentmondáson, hanem próbaképpen kihozni belőle egy sereg dolgot.

Pauer – De én magamat akarom rajtakapni tulajdonképpen.

Beke – Na most: „kiegészítem önt egy gondolat / képzelje el hogy e hatalmas / mindenségben önön kívül senki de / senki nem áll e pillanatban azon / a helyen ahol ön áll.”

Pauer – Ez megint egy csoporthoz tartozik. Több olyan táblaszöveg van, ahol kifejezetten az a program, hogy valamivel kiegészítem a nézőt. Ez az én saját történetemben fontos. Majdnem minden munkámnál van egy kiegészítés, a néző kiegészítése. Például az első pseudo-eseménynél minden néző kapott a fejére egy csákót. Ez annak a programnak a keretében született, hogy minden pseudo-esemény során a nézőnek valamivel ki kell egészülni. Például a táblaerdő azzal egészül ki, mint mű, mint esemény, mint minden, hogy eltávolítják a rétről, valami rajtam kívüli mintázó erő is belenyúl, és változtat rajta, alakít rajta, tehát a jelentésén is módosít. Ezt a művet a rendőrök is csinálták, nem csak én. Ez egy közös munka.

Beke – Nem tudom, hogy közben gondolsz-e arra, hogy mivel egészítettél ki valakit ennek a táblának az esetében? Tudniillik semmivel. Itt arról van szó, hogy koncentrálj arra, hogy ott, ahol te vagy, nincs más. Vagyis magyarul azt mondtad, hogy „te vagy”, tehát önmagát önmagával azonosítottad, ezzel a nagy kiegészítéssel. Ez tautológia. Na most: „az elmélyedés határos az álommal / az elmélyedés álomhatárai”.

Pauer – Igen, egy program lehetne ezeknek a meghatározása.

Beke – Az ‘álomhatár’ szó érdekel engem az egészben, mert az „elmélyedés határos az álommal, az elmélyedés határai” – így teljesen sima.

Pauer – Igen, így sima, de úgy, hogy az elmélyedés álomhatárai...

Beke – A következő egy olyan felirat, amely szerintem tipikusan bármihez hozzárendelhető. Szóval olyan, mint a mondatban az „és” kötőszó, vagy valami hasonló: „A végénél egy hatalmas / fekete macskafej.”

Pauer – Ez egy vízió, erről nem lehet többet mondani. Ugyanakkor konkrétan ennek a mondatnak a végén van egy hatalmas fekete macs-

kafej.

Beke – „A végén”, az még az eleje a mondatnak, a „hatalmas” a mondat közepén van, a „fekete” már majdnem a végén, a „macska” a legvégén.

Pauer – Mindegy, de a jelentése az az, hogy a végénél egy hatalmas fekete macskafej. Mindegy minden önmagára is visszautal.

Beke – Nem tudsz visszaemlékezni, hogy ez milyen tábla mellé került?

Pauer – Nem. De vannak ezek az úgynevezett lilaködös táblák. Ezek a homályos, furcsa, sehová sem sorolható... *A Halványlila kép*, igen: „Én tudom, hogy ön itt áll és olvassa azt, amit ide írtam, de önnek halványlila fogalma sin-

csen arról, hogy én most hol vagyok”. Akkor voltam az őrszobán. Ez egy konkrét helyzetmeghatározó. Egész pontosan meghatározza az illető helyét a világban.

Beke – Balatonbogláron volt egy másik is, ami viszont az volt, hogy...

Pauer – Igen. Az egy mobil volt⁷. Egy posztamens, egy oszlop és a felirat, hogy „Kurjantson kettőt és énekszót hall”. Erre az énekszó a karzatról jött, ahol én voltam, de nem lehetett látni, és azt énekeltem, hogy „...hullott a rezgőnyárfa ezüstsínű leve... / lehullott a rezgőnyárfa ezüstsínű levele / hullott a...”. Ha kettőt kurjantott, kétszer halotta egymás után, ha hármat, akkor háromszor. Végtelenítve.

A Tűntetőtábla-erdő táblái (Fotó: Érmezei Zoltán)

Beke – Na most: „eltüntetni nagyítással!” Ez engem nagyon érdekel.

Pauer – Volt egy képem a hatvani kiállításon⁸, ami fokozatokban mutatta ezt meg. Egy arcképet addig nagyítottam, ameddig homályos, szürke lett, és akkor visszakicsinyítve már alig látszik. Ezt egészen addig lehet csinálni, amíg a szemcsék annyira szétszóródnak, hogy már hiába kicsinyíted vissza, nem látszik semmi. Tehát addig nagyítod, ameddig teljesen eltűnik. Ez történik fizikailag, de ennek az eszmei köre nem magyarázható meg ilyen könnyen. Tovább gondolva, ez maga a világegyetem, ami tökéletesen eltűnik a számomra azért, hogy olyan óriási. Ezekben a szövegekben, éppen amiatt, hogy a végleteket próbálják megcélolni, az összes fokozat, árnyalat benne kell, hogy legyen. Mindenki a saját beállítottságát kell, hogy megtalálja benne. Tehát épp úgy igaz a *Nagyítás*, Antonioni filmje, és épp úgy igaz a többi példa is, például ez a fotónagyítás az arcképpel... De ezt nem kellett megcsinálnom, mert könnyű elgondolni egy ilyen fényképet. A hatvani kiállításon ez azért volt pszeudo fotó, mert nem kellett megcsinálni úgy, hogy én

tényleg fölnagyítsam hat méteresre az arcképet.... A szövegeknél gyakran fordul elő, hogy nem kell tiszteletben tartani még a nyelvtani törvényeket vagy szabályokat sem. Tehát az „eltüntetni nagyítással” mondatban az egymástól különválasztható szavak: az „el”, a „tüntetni” és a „nagyítással” is fölfogható rossz nyelvtani értelemben. Ez a táblákra is vonatkoztatható. Később írtam olyan szövegeket, ahol kifejezetten fontos az, hogy hiányzik az ékezet vagy hiányzik egy betű a szóból, mert ezáltal kezd vibrálni a jelentése, mintha lekopna, mintha töredékessé válna, de úgy válik a szó szoros értelmében töredékessé, hogy lecsiszolódik róla egy réteg, vagy hiányzik belőle egy kötőszó, vagy valami. [...] Egy „t” betű vagy egy kötőjel és egy „t” betű, vagyis egy rag, minden elé csatoltat követeléssé tesz. Ha azt mondom, hogy „asztal”, az egy asztal, az egy tárgy, de ha azt mondom „asztalt”, egy szóban, az az asztalnak a követelése vagy kérése, de egy táblán követeléssé válik...

Beke – A nagyításról az jutott eszembe, hogy Gyula Budaörsön a *Tüntetőtábla-erdőről* készített fotóját is föl akarta nagyítani óriási nagy-

ra, és nagy valószínűséggel ez is szétesett volna.... Én ebben az értelmező munkában vagyok érdekelt. Egyszer nagyon szívesen végigcsinálnám. Akármit is csinálunk most, nagyon szerény dolog lesz. De a dolognak az a természete, hogy irtó terebélyes. Gyulának természetből fogva olyanok a művei, hogy rájuk rakódik millió dolog. Például a *Maya*-ügy is olyan volt, hogy időben tovább él, váltakozik, és ha hárman, négyen mondanak hozzá valamit, az is rá-rakódik.

Pauer – Hólabdaszerű.

Rauschenberger – A villányi munka is ilyen volt.

Pauer – A villányi is. Annak a széthordás volt a slusszpoénja, de az sem, mert még mindig ott van, azt hiszem, az az alumínium tábla és a sarkában egy kis darabkája annak, ami rajta volt. Ezt így önmagában is el tudom képzelni. Szóval, a mű valahogy mindig megtartja azt az egységét, amiből kiindult, és bármilyen töredéke az egészet fejezi ki. Bármennyivel több lesz, akkor sem lesz tulajdonképpen több, pont annál fogva, hogy ilyen.

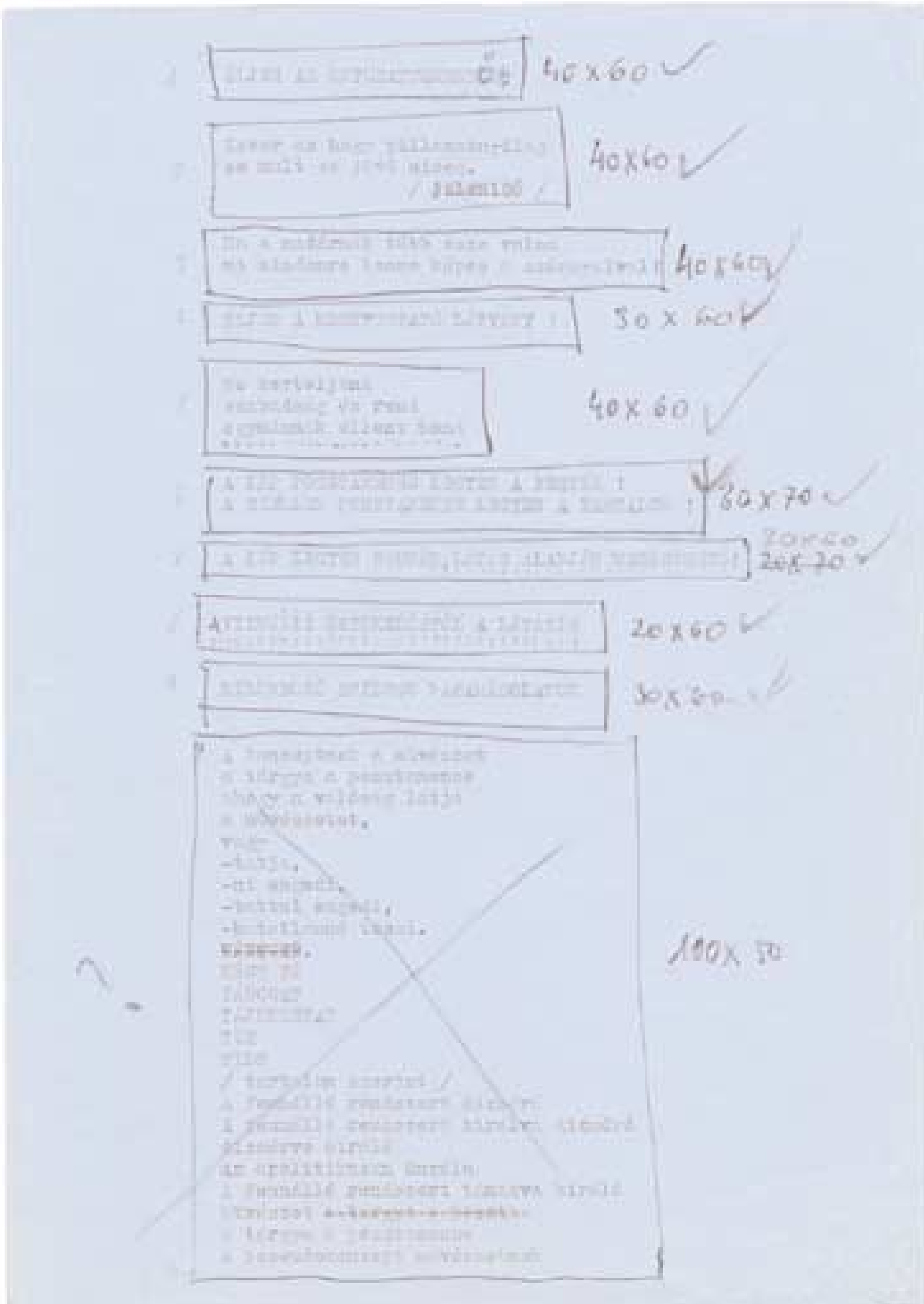
JEGYZET

- 1 A beszélgetésre a Galántai György és Klaniczay Júlia szerkesztette AL (Aktuális Levél) tervezett, a Tüntetőtábla-erdőről több elemzést is tartalmazó számának előkészítéseként került sor (az AL 8., 1984 februári számában megjelent írások adatait lásd a bibliográfiában). Az eredeti hangszalag az Artpool Művészetkutató Központban található. A beszélgetésnek a *Tüntetőtábla-erdőre* vonatkozó részeit a hangszalagról 1983/84-ben legezte, majd jelen kiadáshoz szerkesztette Szőke Annamária. A szerkesztés elsősorban az élő beszéd esetlegességeinek, az ismétléseknek és a redundanciáknak a kiküszöbölésére törekedett. A kihagyásokat, az értelemszerű betoldásokat, a szavak sorrendjének megváltoztatását nem jelöltük.
- 2 A kilencvenes években Sasvári Edit kutatásai nyomán előkerültek Durgó Tibor felvételei is.
- 3 A beszélgetés idején Érmezei Zoltánnál található fotók egy része megjelent az AL 8. számában, illetve az 1985-ben korlátozott számban sokszorosított, *Pauer. Fotó-és szövegdokumentáció* (Összeállította: Szőke Annamária) című kiadványban.
- 4 Vö. Beke László: Kommentárok Pauer Gyula „Tüntetőtábla-erdő”-jéhez. In: AL, 8. szám, Galántai/Artpool Budapest, 1984/2. 34-44.
- 5 Pontosan: „Én tudom, hogy ebben a pillanatban Ön itt áll és olvassa írásomat, Magának viszont halványlila fogalma sem lehet arról, hogy én most mit csinálok és főleg, hol vagyok.”
- 6 *Najnowsza Sztuka Wegjerska* (Attalai Gábor, Bak Imre, Erdély Miklós, Gáyor Tibor, Legény Péter, Maurer Dóra, Pauer Gyula, Tót Endre). Galeria Sztuki Najnowszej, Wrocław, 1976 ápr. 20. – máj. 20.
- 7 *Mobil*, 1972 (Szjsz139).
- 8 *Expozíció. Fotó/művészet*. Hatvani Lajos Múzeum, Hatvan, 1976.

137–138. oldalon: *Táblaerdősás*, phatosformel, 1978–1985 (Fotó: Érmezei Zoltán)

139-149. oldalon: A Tűnetőtábla-erdő tábláinak szövegei. Eredeti gépirat kék íratópapíron, a táblák méreteinek feltüntetésével (vő: Szjsz171)

A	<p>LŐTŰNTETÉS VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60 ✓
B	<p>ÉS A LŐTŰNTÉS VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60 ✓
C	<p>LŐTŰNTÉS VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60 ✓
D	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 50 ✓
E	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60
F	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60 ✓
G	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 50 ✓
H	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 50 ✓
I	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 50 ✓
J	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 50 ✓
K	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	40 x 60 ✓
L	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	20 x 60 ✓
M	<p>VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL VILÁGOS CÉLTERÜL</p>	30 x 60 ✓

2	Tábla vörös víz alá felv. 1	40x60 ✓
X 10	ERŐSLENY (LÉNYEK MINT AZ ERŐSLENY FELÉB) 1	40x60 ✓
23	HA AZ ÉRŐSLENY MINTAZAT MINT A NYÍR A VALÓAN ÉRŐSLENY MINTAZAT MINT A ERŐSLENY 1	40x60 ✓
25	ERŐSLENY ÉRŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT 1	30x50 ✓
26	ERŐSLENY MINTAZAT 1 ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	50x70. 40x60.
27	A NYÍR ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	50x70. ✓
28	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	40x60 ✓
29	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	70x60.
30X	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	40x60 ✓
31X	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	40x60 ✓
32	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	20x70 ✓
33	ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT ERŐSLENY MINTAZAT MINTAZAT MINTAZAT	50x50 ✓

51	A KÖZELVÉNYLÉSI (KÖZELVÉNYLÉSI) TÁBLA A KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA A KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	40x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x50 ✓
21	A KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x50 ✓
21	A KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	40x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	30x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	40x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	30x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x60 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x50 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	30x50 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	30x50 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	30x50 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	20x50 ✓
21	KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA KÖZELVÉNYLÉSI TÁBLA	50x50 ✓

4 X

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK

30 x 40 ✓

2

...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...

30 x 40

2

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK

30 x 40 ✓

2

...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...

40 x 40 ✓

2

...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...

60 x 60 ✓

2

...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...

40 x 40 ✓

2

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...
...váltás az ártatlan
váltásokkal szemben...

20 x 40 ✓

17

25

20 X

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK

20 x 40
40 x 40

2

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK

200 x 60

2

A HÍRŐK ALKOTÁSÁNAK | 30 x 40 PÁLYA 77 - PÁLYA 71

7	Elterjedt természetes erdő- magas és közepes erdő, nagy mennyiségű szőlővel.	✓ 40 x 60 ✓
8	Ha a víz mellé elterjedt egy- k. szőlővel a környékbeli vidékig el. Vagy VILK VILK VILK Ha ezt a területet szőlővel el. vagy int... ELŐL VILK VILK VILK VILK VILK / VILK / VILK VILK VILK VILK VILK	60 x 60 ✓
9	2000 MÉRLEK SZŐLŐVÉNY ✓	30 x 50 ✓
10	1. MÉRLEK SZŐLŐVÉNY ✓	30 x 50 ✓
11	Elterjedt természetes erdő- magas erdő.	40 x 60 ✓ 4
12	Elterjedt természetes erdő- szőlővel szőlő. Jelölés a véletlen. A szőlővel szőlővel szőlővel szőlő szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel. Elterjedt természetes erdő, szőlővel szőlővel szőlővel. szőlővel szőlővel szőlővel.	60 x 60 ✓
13	Elterjedt természetes erdő- szőlővel szőlő ✓	50 x 50 ✓
14	Elterjedt természetes erdő- szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel szőlővel. szőlővel szőlővel szőlővel.	50 x 70 ✓
15	Elterjedt természetes erdő ✓	20 x 50 ✓
16	Elterjedt természetes erdő ✓	30 x 60 ✓

16	<p>ERŐSÍTŐNY / KÉSZÍTÉSÉRE ÉRŐSÍTÉSRE É KÉSZÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>50 X 60 ✓ DIE-PELOR</p>
21	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>20 X 50 ✓</p>
22	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>40 X 60 ✓</p>
23	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>50 X 60 ✓</p>
24	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>20 X 40 ✓</p>
25	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>40 X 50 ✓</p>
26	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>40 X 60 ✓</p>
27	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>40 X 50 ✓</p>
28	<p>ERŐSÍTÉSRE ÉRŐSÍTÉSRE É</p>	<p>20 X 40 ✓</p>

28	FAKORPOND	20 x 40 ✓
29	281. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 60 ✓
30	282. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 60 ✓
31	283. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 60 ✓
32	284. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	50 x 60 ✓
33	285. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	20 x 50 ✓
34	286. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	20 x 50 ✓
35	287. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	30 x 60 ✓
36	288. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	30 x 50 ✓
37	289. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 70 ✓
38	290. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 60 ✓
39	291. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	40 x 60 ✓
40	292. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	30 x 60 ✓
41	293. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	30 x 60 ✓
42	294. (KÖRÖLÉK) MÁR JÓVALÓJ KÖR 1911. 2018	30 x 60 ✓

2	<p>HATÁRRA SZÁRVA A SZÉK SZÁLLÍTÁSRA AZ ERDŐBŐL / A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA FOLGAT TÁRSASÁG ÉS FOLGATÁSAI SZÁRVA /</p>	30 x 70 ✓
6	<p>20 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	20 x 60 ✓
4	<p>A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA AZ ERDŐBŐL A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA...</p>	30 x 60 ✓
7	<p>A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA AZ ERDŐBŐL A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA...</p>	30 x 60 ✓
12	<p>20 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	20 x 60 ✓
13	<p>20 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	20 x 60 ✓
14	<p>30 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	30 x 60 ✓
16	<p>A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA AZ ERDŐBŐL A SZÉK SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA...</p>	40 x 70 ✓
18	<p>30 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	30 x 60 ✓
19	<p>30 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	30 x 60 ✓
20	<p>40 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	40 x 70 ✓
21	<p>30 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	30 x 60 ✓
22	<p>40 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	40 x 70 ✓
23	<p>40 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	40 x 70 ✓
24	<p>30 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	30 x 70 ✓
25	<p>60 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	60 x 70 ✓
26	<p>20 FOLGATRA SZÁRVA SZÁLLÍTÁSRA ✓</p>	20 x 60 ✓

14	1. sz. tábla 2. sz. tábla 3. sz. tábla 4. sz. tábla 5. sz. tábla 6. sz. tábla 7. sz. tábla 8. sz. tábla 9. sz. tábla 10. sz. tábla 11. sz. tábla 12. sz. tábla 13. sz. tábla 14. sz. tábla 15. sz. tábla 16. sz. tábla 17. sz. tábla 18. sz. tábla 19. sz. tábla 20. sz. tábla 21. sz. tábla 22. sz. tábla 23. sz. tábla 24. sz. tábla 25. sz. tábla 26. sz. tábla 27. sz. tábla 28. sz. tábla 29. sz. tábla 30. sz. tábla 31. sz. tábla 32. sz. tábla 33. sz. tábla 34. sz. tábla 35. sz. tábla 36. sz. tábla 37. sz. tábla 38. sz. tábla 39. sz. tábla 40. sz. tábla 41. sz. tábla 42. sz. tábla 43. sz. tábla 44. sz. tábla 45. sz. tábla 46. sz. tábla 47. sz. tábla 48. sz. tábla 49. sz. tábla 50. sz. tábla 51. sz. tábla 52. sz. tábla 53. sz. tábla 54. sz. tábla 55. sz. tábla 56. sz. tábla 57. sz. tábla 58. sz. tábla 59. sz. tábla 60. sz. tábla 61. sz. tábla 62. sz. tábla 63. sz. tábla 64. sz. tábla 65. sz. tábla 66. sz. tábla 67. sz. tábla 68. sz. tábla 69. sz. tábla 70. sz. tábla 71. sz. tábla 72. sz. tábla 73. sz. tábla 74. sz. tábla 75. sz. tábla 76. sz. tábla 77. sz. tábla 78. sz. tábla 79. sz. tábla 80. sz. tábla 81. sz. tábla 82. sz. tábla 83. sz. tábla 84. sz. tábla 85. sz. tábla 86. sz. tábla 87. sz. tábla 88. sz. tábla 89. sz. tábla 90. sz. tábla 91. sz. tábla 92. sz. tábla 93. sz. tábla 94. sz. tábla 95. sz. tábla 96. sz. tábla 97. sz. tábla 98. sz. tábla 99. sz. tábla 100. sz. tábla	60 x 70 ✓ 40 x 50 ✓ 40 x 60 ✓ 40 x 50 ✓ 40 x 30 ✓ 40 x 60 ✓ 40 x 60 ✓ 40 x 50 ✓ 20 x 50 ✓ 40 x 60 ✓ 40 x 50 ✓ 20 x 50 ✓ 40 x 60 ✓ 30 x 60 ✓
----	--	--

118	<p>1. A területen lévő erdő... 2. A területen lévő erdő... 3. A területen lévő erdő... 4. A területen lévő erdő... 5. A területen lévő erdő...</p>	✓ 40 x 60 ✓
119	A területen lévő erdő...	✓ 20 x 50 ✓
120	A területen lévő erdő...	✓ 20 x 50 ✓
121	A területen lévő erdő...	✓ 20 x 40 ✓
122	A területen lévő erdő...	40 x 60 ✓
123	<p>1. A területen lévő erdő... 2. A területen lévő erdő... 3. A területen lévő erdő... 4. A területen lévő erdő... 5. A területen lévő erdő...</p>	✓ 50 x 60 ✓
124	A területen lévő erdő...	✓ 20 x 50 ✓
125	A területen lévő erdő...	30 x 50 ✓
126	A területen lévő erdő...	40 x 50 ✓
127	A területen lévő erdő...	30 x 50 ✓
128	A területen lévő erdő...	30 x 50 ✓
129	<p>1. A területen lévő erdő... 2. A területen lévő erdő... 3. A területen lévő erdő... 4. A területen lévő erdő... 5. A területen lévő erdő...</p>	50 x 50 ✓